

ארבעת היסודות, ז-ט

מסר מרכזי: נבחין בארבעת היסודות שמניעים את העולם ונבחן אילו יסודות מניעים אותנו כקבוצה. נלמד על כוחו של היחיד ועל כוחה של הקבוצה בעזרת מעבר בין תחנות כשכל תחנה תייצג יסוד אשר ילמד אותנו על כוחה של הקבוצה.

דגשים למדריך:

- שימו לב להכנה מוקדמת של העזרים כמפורט מטה
- הקפידו לעבור על נהלי בטיחות בתחילת הפעולה: במיוחד על שמירה על בטיחות בשטח וביציאה מהחוזה

רשימת ציוד:

- חלק א'- אש: פתקים בשני צבעים כמספר החניכים ועטים
- חלק ב'- אוויר: שחקני באולינג וכדור. לצורך הכנת הבאולינג- ניקח בקבוקים מהמחזורית, נמלא אותם כרבע מגודלם בחול ונתלה על כל בקבוק שלט עם המשפט
- חלק ג'- אדמה: יצירת בור ושפיכת מים בתוכו
- חלק ד'- מים: ציוד להקמת הטפטפות; צינורות, כלי ליצירת החורים, חוט ברזל, קטר, יתדות לעיגון הצינור בקרקע
- סיכום: פלקט עליו כתוב קטע הקריאה

מרחב בטוח:

- שימו לב לאפשר שיח נעים ונוח עבור חניכי הקבוצה בשיחה על הכוחות והחולשות
- ערכו את משחק הבאולינג במקום מרווח בו אפשר להשתמש בכדור
- במשחק ההסוואה הקפידו להיזהר בהסתובבות בשטח והנחו את החניכים- להתבונן. לשים לב איפה אני דורך, מה נמצא מסביבי ומעלי
- הקמת הטפטפות תיעשה בזהירות יתרה ובליוי צמוד של מדריכי הקבוצה. חשוב להסביר את תהליך העבודה ואופן השימוש בציוד

מילים מרכזיות: לחזק, להאיר, להניע, לאוורר, להסתוות, לשמר, ליצור ולהקים

מהלך:

הפעילות הבאה תתקיים בארבעה מישורים כארבעת יסודות הטבע. עבור כל יסוד נקיים פעילות.

חלק א': אש (20 דקות)

מטרה- נחשוב על האש שמניעה אותנו ביום יום וכיצד היא יכולה לתרום למרקם הקבוצתי

1. כוחות בקבוצה

אש יכולה להיות דבר חיובי; כשיש בנו אש לבצע משהו, אנחנו להוטים לממש אותה, תכונות האופי החזקות שלנו הן האש המניע שלנו, הן מקדמות ומפתחות- גם אותי וגם את הסביבה שלי. ואש יכולה להיות דבר פחות חיובי, קשה או מאתגר; כמו שאש, אם לא שומרים עליה, יכולה לצאת משליטה לייצר הרס, כך גם אנחנו. לכל אחד מאיתנו יש חולשות שמעכבות אותנו ועלינו ללמוד כיצד 'לשלוט' בהן, להתחזק מהן.

כל חניכה תקבל 2 פתקים בצבעים שונים. על פתק אחד תרשום את ה'אש' המניעה שלה- איזו חוזקה יש לי שמניע אותי, שיכולה לייצר אור גדול (אני מאוד אוהבת לעזור), ועל הפתק השני תרשום את ה'אש' המעכבת שלה- איזו תכונה או קושי מפריע לי (קשה לי לעמוד בזמנים).

לאחר שכולם רשמו, החניכה הראשונה תשתף את שני הפתקים שלה ותספר על החוזקה ועל החולשה שלה. לאחר מכן, תניח את הפתקים במרכז המעגל, בשני תורים. החניכה הבאה תהיה חניכה שהחוזקה שלה יכולה לעזור לחניכה הראשונה עם החולשה שלה. היא תספר על

הפתקים שלה, ותחבר אותם לפתקים הקודמים. וכן הלאה. למשל: חניך שיתף שהחולשה שלו היא עמידה בזמנים. חניך אחר שיתף שהחוזקה שלו היא עמידה בזמנים. את שני הפתקים הללו נחבר.

בסופו של דבר, תצא לנו תמונה של החוזקות והחולשות בקבוצה. נשאל את החניכים: כיצד אנחנו יכולים לסייע אחד לשנייה בעזרת החוזקות שלנו? על מה אתם בוחרים לקחת אחריות? (שרית תעזור ליוסי להגיע בזמן לפעילות ולילך תעזור לשרית בחשיבה יצירתית לפתרון בעיות)

חלק ב': אוויר (20 דקות)

מטרה- נלמד על דרכים לצמצום זיהום האוויר

2. באולינג

לכל אחד מאיתנו יכולת לחסוך בחשמל או להימנע מצעדים שפוגעים בכדור הארץ וגורמים לזיהום אוויר. הצעדים הללו פשוטים וכל אחד מאיתנו יכול לבצע אותם בקלות. נכין מראש בקבוקי באולינג ועל חלקם נרשום פעולות חסכוניות ועל חלקם נרשום פעולות בזבזניות. נעמיד את בקבוקי הבאולינג וכל חניך בתורו ינסה להפיל את הבקבוקים עליהם מופיעות הפעולות הבזבזניות ולהימנע מלהפיל בקבוקים שעליהם מופיעות הפעולות החסכוניות.

פעולות חסכוניות- תליית כביסה על חבל, שימוש חוזר בדפים משומשים, שימוש בדוד שמש, נורות לד, כיבוי מכשירי חשמל, הוצאת המטען מהשקע, קניית בגדים יד שנייה. פעולות בזבזניות- שימוש במייבש כביסה, חימום מים בדוד חשמל, הדלקת אורות בשעות היום, צריכת בגדים המגיעים במשלוח מחו"ל, שימוש בחד פעמי.

לבסוף נתכנס חזרה- נבקש מכל חניך לשתף בחירה חסכונית שהוא לוקח על עצמו מעתה.

חלק ג': אדמה (20 דקות)

מטרה- נלמד כיצד ניתן להסתוות בטבע ונשאל מתי אנחנו מעדיפים להיות בהסוואה ומתי לא

3. הסוואה

מראש, נכין בור קטן באדמה ובתוכו נשים מעט מים כך שיווצר בוך. ניתן לחניכים מספר דקות 'לקשט' את עצמם ולהסתוות בשטח. חניך שיעדיף לא להשתתף יהיה המחפש (אם אין כזה- אז המדריך ישמש כמחפש). על המחפש למצוא את המסתווים. נחזור למעגל ונשאל:

- איך הרגשתם בהסוואה?
- למה בעלי חיים מסתווים באדמה ובכלל בטבע? (להגן על עצמם)
- לפעמים אתם מרגישים בסיטואציות שהייתם רוצים להיות בלתי נראים? מוסווים עם השטח? שלא יבחינו בכם?
- מתי אנחנו רואים להיראות מאוד? להיות בולטים בטבע?

חלק ד': מים (20 דקות)

מטרה- נתנסה בהקמת טפטפות כמטאפורה לדאגה הקבוצתית

4. טפטפות

נקים עם החניכים מערכת טפטפות באחת הערוגות בחווה. בהמשך מופיע הסבר להקמת הטפטפות. לאחר המלאכה, נשוב למעגל. נשאל:

- איך הטפטפות עוזרות לנו בקמת הגינה?

- מה הייחודיות של הטפטפות?
- מה הטפטפות של הקבוצה שלנו? איך אנחנו יכולים לחזק את כל אחד מחברי הקבוצה?
- נחשוב על כלל הפעילויות שעברנו היום ונגבש מסמך אמנה בו הקבוצה תקבל על עצמה, ובהחלטתה, בחירות שמטרתן לדאוג ולשמור על חברי הקבוצה. נקודות למחשבה: מה החולשה ומה החוזקה שלי- איך זה מתחבר, איך עוזרים לחבר קבוצה שמסתווה בפעולה, אילו התנהגויות אנחנו יכולים לחסוך מהחווייה וכך למנוע 'זיהום'?

סיכום:

לסיכום היחידה נקרא את הקטע הבא שנכתב על ידי רבי נתן מתוך 'ליקוטי הלכות'.

" כי כל הבריאה כולה מלאה ניצחונות. כי הכל נברא מארבע יסודות שהם אש, רוח, מים ועפר, וכולם הפכים זה לזה. זה קר וזה לח, זה חם וזה יבש. אבל עיקר קיום הבריאה היא דווקא על ידי הרכבתם במזג השווה..

כי כל הדברים מורכבים מארבע יסודות וכל אחד מן היסודות מתגבר בכוחו לבלי להתבטל לגמרי נגד חברו. כי אם יתבטל לגמרי אם כן יהיה חסר מהדבר יסוד אחד, ויתבטל מציאותו.."

- מה היסודות שמהם בנויה הקבוצה שלנו?
- מהי אש החיים?
- מהי התנועתיות של המים?
- מה כוח ההתמדה של האדמה?
- מה כוח ההשפעה של הרוח?
- כיצד יסוד יכול להתגבר על אחר, מבלי לבטל אותו? כיצד זה נראה בקבוצה? בין בני אדם?
- איך מייצרים איזון? מה הוא המזג השווה?

לסיכום:

כמו בטבע כך גם בקבוצה, יש כוחות שמניעים אותה ולעיתים קצת מעכבים. עלינו להבחין בחוזקות שלנו בקבוצה וכן גם בחוזקות של הטבע שסביבנו. למצוא את האיזון שיאפשר חיים- עבור הטבע ועוברנו בטבע.

-

נספח: הוראות להקמת הטפטפות

תהליך העבודה:

- תחילה נספור את חורי השתילה המיועדים בחווה.
- כל ערוגה תקבל צינור טפטוף עצמאי; שימו לב בהתאם לזמן להתחיל עם ערוגה אחת ואז להתרחב. (בדרך כלל מדובר בצינור טפטוף 16 מ"מ בצבע חום עם חורים כל 30 או 50 או 100 ס"מ)
- נקבע באיזו ערוגה נציב את הצינור ונסביר לחניכים שכל שתיל זקוק למרווח אחר- נשאל את החניכים- למה לדעתכם זה ככה? ניתן לחניכים לחשוב ואז נסביר: כדי שהצמח יתפתח כמו שצריך ויגדל בצורה מיטבית עד בשלות עלינו לעזור לו להימנע ממלחמות עם צמחים צמודים על אותם המקורות. ולכן- שתילה במרווחים עוזרת לצמח להתמקם ולצרוך את המקורות שהוא זקוק להם.

נסביר שכל צמח זקוק למרווח אחר ועלינו לבדוק זאת. החליטו על המרווח לפי הפירוט המצורף
בנספחים.

- לאחר שהבנו את המרחקים בין כל חור ואת כמות החורים בסה"כ- נייצר את המרווחים והחורים על הצינור- בזהירות.
- נמקם את צינור הטפטפות בערוגה
- לאחר מכן, נכופף את קצה הצינור בקצה הערוגה ונסגור עם סופית (אזיקון/ חוט ברזל/סופית ייעודית) כדי שהמים לא יצאו
- נייצב את הצינורות עצמם באמצעות יתדות כדי שהצינור לא יזוז והצמח יקבל תמיד השקיה

נספח: מרווחי שתילה מומלצים-

- **10-20 ס"מ:** בצל ירוק, סלרי עלים ושורש, גזר, צנון, צנונית, כרישה, חסות, פטרוזיליה עלים ושורש, כוסברה, פאק צ'וי, שמיר, ארוגולה, רוקט, ראשד, גרגר נחלים, מיזונה, טאט סוי, שום
- **20-30 ס"מ:** מנגולד, אוסקה, סלק עלים, תרד, בזיל, תות שדה, בטטה, תפוח אדמה, שומר, קולרבי, לפת, סלק, אפונה, תירס, פול, שעועית
- **30-40 ס"מ:** כרוב, כרובית, ברוקולי, כרוב ניצנים, ארטישוק, קייל, במיה, מלפפון, פקוס, אספרגוס, סויה, ליפה, לוביה, פלפל חריף
- **40-50 ס"מ:** קישוא, חציל, פלפל מתוק, עגבנייה, חמנייה
- **100-200 ס"מ:** מלון, אבטיח, דלעת, דלורית

נספח: הדגמה לחלקי התכנון והציוד

פריסה של צינורות בערוגה

צינור טפטפת 16 מ"מ

מרווח נכון בין צינורות